

DVA NOVA TAKSONA V SLOVENSKI FAVNI METULJEV (LEPIDOPTERA)

Stanislav GOMBOC

Biotehniška fakulteta, Agronomija, Jamnikarjeva 101, SI-1000 Ljubljana, Slovenija

Izvleček - V rastiščih gozda črne jelše (*Alnetum* s.l.) v Črnem logu pri Mali Polani v Prekmurju, smo v zadnjem obdobju evidentirali 2 novi vrsti za slovensko favno metuljev: *Scopula corrivalaria* (Kretschmar, 1862) (Geometridae) in *Phragmatiphila nexa* (Hübner, 1808) (Noctuidae). Obe vrsti sta lokalni in redki, občutljivi na spremembe v habitatu, zato sta ob morebitnih posegih v življenjski prostor precej ogroženi.

Abstract - TWO NEW TAXA IN THE SLOVENIAN LEPIDOPTERA FAUNA

In NE Slovenia (Subpannonian region), by means of light traps, we verified two new species of Slovenian Lepidoptera fauna: *Scopula corrivalaria* (Kretschmar, 1862) (Geometridae) - 1 specimen and *Phragmatiphila nexa* (Hübner, 1808) (Noctuidae) - 4 specimens. Both species have been verified at the same locality in hydrophilic forest - *Alnetum* s.l., Črni Log near Mala Polana, at an altitude of 166 m, UTM=XM06. Due to their narrow area these species could become endangered if we interfere with their natural environment.

Načrtnejše raziskave favne metuljev SV Slovenije so doslej prispevale že nekaj novosti v slovenski favni metuljev (Carnelutti, 1992a, 1992b; Gomboc, 1993a, 1993b, 1996). Med temi je bilo kar nekaj vzhodnih elementov, ki imajo v tem območju najzahodnejšo mejo svojega areala v Sloveniji. Vendar smo kljub intenzivnim favniškim študijam v zadnjem času, v katerih je bilo zbranih že več kot 6000 podatkov za Prekmurje in vzhodni rob Prlekije, še zmeraj na začetkih poznavanja dejanskega inventarja favne metuljev na tem območju. Še zlasti malo je podatkov z območja Goriškega. Do sedaj je na območju Prekmurja popisanih nekaj čez 1100 vrst metuljev.

Obe vrsti, *Scopula corrivalaria* (Kretschmar, 1862) (Geometridae) in *Phragmatiphila nexa* (Hübner, 1808) (Noctuidae), sta evidentirani v istem habitatu, združbi *Alnetum* s.l., na lokaliteti Črni log pri Mali Polani (166 m, UTM=XM06). Primerki so bili najdeni ob popisih nočno aktivnih vrst pri lovu na svetlobne vabe s fluorescentnimi UV-cevami (znamke Philips - TLD 15W/05). Vsi primerki so bili najdeni ob robu zamočvirjenega mladega gozda s črno jelšo, kjer je bil pred nekaj leti opravljen golosek črne jelše, ob vseh gozdnih poteh pa se nahajajo odvodni jarki s podtalnico in hidrofilno vegetacijo, ki se le izjemoma presušijo.

Vrsta *Scopula corrivalaria* (Kretschmar, 1862) je bila ujeta 27. junija 1997 pri nočnem lovu, ki je trajal od 21.35 do 24. ure. Na tri razsvetljene fluorescentne šotore je

priletel le en osebek omenjene vrste, ki je bil že nekoliko obleten. Razmere za nočni lov so bile dokaj ugodne (temperatura med 19,2°C in 17,1°C, mirno in soparno). Pri tem lovu je bilo skupaj ujetih 92 vrst oz. 962 osebkov metuljev.

Sc. corivalaria je vlagoljubna srednjeevropska vrsta, ki jo najdemo v rastiščih hranilne rastline konjske kislice (*Rumex hydrolapathum* Huds.) (Fajčik, Slamka, 1996) ali vodne kislice (*Rumex aquaticus* L.) (Savela, 1998). Metulji se pojavljajo od junija do konca julija, zelo lokalno in so le maloštevilni.

Phragmatiphila nexa (Hübner, 1808) je bila evidentirana v dveh popisih nočnih metuljev. Prvič, 9. avgusta 1997, je bil evidentiran le en že nekoliko obleten primerek, v drugem primeru, 13. avgusta 1998, pa trije primerki, 2 obletena in en nepoškodovan. V obeh primerih so bile postavljene 3 svetlobne vabe s po dvema fluorescentnima žarnicama. Pri prvem popisu je zaradi nevihte lov trajal le eno uro. V tem času pa je bilo evidentiranih 67 vrst oz. okrog 200 osebkov metuljev. V drugem primeru pa so bile razmere za nočni lov ugodnejše, temperatura med 21,3°C in 19,2°C, vreme mirno, jasno, rahla megla. Ujetih je bilo čez 120 vrst oz. čez 550 osebkov metuljev (vsi še niso določeni). Osebkovi vrste *Ph. nexa* so na svetlobne vabe prileteli že na začetku lova, med 21. in 22. uro in se na svetlobnih vabah niso dolgo zadrževali. Kmalu po priletu so odleteli v bližnjo vegetacijo, od tega sta se za krajši čas vrnila le 2 osebkovi.

Ph. nexa je higrofilna evroazijska vrsta, spremljevalka vegetacije na hidromorfnih tleh. Najdemo jo v habitatih z bujno hidrofilno vegetacijo in zmernim celinskim podnebjem. Gostitelji gosenice so velika sladika (*Glyceria maxima* (Hartm.) Holmb.), obrežni šaš (*Carex riparia* Curtis) in rogozi (*Typha* sp.) (Novacki, 1998, Savela, 1998). Metulji se pojavljajo zelo lokalno, navadno v majhnem številu, od začetka avgusta do začetka septembra.

Habitatov, v katerih bi v Sloveniji navedeni vrsti še lahko živeli, je danes že zelo malo. Večina jih je bila v nižinskem delu Slovenije pred leti hidromelioriranih. Sam sem večkrat delal popise v habitatih podobnega tipa, tako v Prekmurju kakor tudi drugje po Sloveniji, vendar omenjenih vrst nisem našel nikjer drugje. Vlažni gozd črne jelše, v katerem sta ti vrsti danes še ohranjeni, pa je prav tako pod velikim vplivom človeka. V preteklosti izkopani hidromelioracijski jarki so bili velika napaka, saj so omogočili hiter odtok padavinskih voda in s tem delno izsuševali gozd, kar se danes še odraža v poletnih mesecih. Način rabe gozda pa je danes kar zadovoljiv, saj lokalni goloseki znotraj gozda pozitivno vplivajo na vrstno pestrost vegetacije in s tem tudi favne, ki se je v zgodovini ohranjala na pogoriščih znotraj gozda, ta so bila za raznolikost vrst enakega pomena kot gozdni rob. Znano je namreč, da je pestrost favne metuljev in drugih žuželk največja na gozdnem robu, ki je tudi floristično najbogatejši. Če se bo taka raba gozda v prihodnosti nadaljevala, se bosta vrsti najbrž ohranili, čeprav je njun tukajšnji areal relativno majhen.

Dokazni primerki so v avtorjevi zbirki.

Viri

- Carnelutti, J.**, 1992a: Rdeči seznam ogroženih metuljev (Macrolepidoptera) v Sloveniji. *Varstvo narave*, Ljubljana, 17: 61-104.
- Carnelutti, J.**, 1992b: Popravki/errata. *Varstvo narave*, Ljubljana, 18: 189-190.
- Gomboc, S.**, 1993a: *Apamea sicalis syriaca* (Osthelder, 1933), nova vrsta za slovensko favno metuljev, najdena v Prekmurju. *Acta entomologica Slovenica*, Ljubljana, 1: 41-42.
- Gomboc, S.**, 1993b: *Mellicta britomartis* Assman, 1847 (Nymphalidae) najdena tudi v Prekmurju. *Acta entomologica Slovenica*, Ljubljana, 1: 37-39.
- Gomboc, S.**, 1996: Vier weitere Neufunde für die Großschmetterlingsfauna Sloweniens. *Acta entomologica Slovenica*, Ljubljana, 4(2): 101-105.
- Fajčik, J., F. Slamka**, 1996: Die Schmetterlinge Mitteleuropas, I. Band. František Slamka, Concordia Trading, Bratislava, 135 s.
- Karlsholt, O., J. Razowski** (eds), 1996: The Lepidoptera of Europe. A Distributional Checklist. Apollo Books, Stenstrup, 380 s.
- Nowacki, J.**, 1998: The Noctuids (Lepidoptera, Noctuidae) of Central Europe. František Slamka, Bratislava, 144 s.
- Savela, M.**, 1998: Lepidoptera and some other life forms.
<http://www.funet.fi/pub/sci/bio/life/insecta/lepidoptera/index.html> (21. okt. 1998)

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Acta Entomologica Slovenica](#)

Jahr/Year: 1999

Band/Volume: [7](#)

Autor(en)/Author(s): Gomboc Stanislav

Artikel/Article: [Dva nova taksona v slovenski favni metuljev \(Lepidoptera\) Two new taxa in the Slovenian Lepidoptera fauna 69-71](#)